

**Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Кабінету Міністрів України
«Про затвердження Порядку консервації земель»**

I. Визначення проблеми

Згідно з чинним законодавством до деградованих земель відносяться: земельні ділянки, поверхня яких порушена внаслідок землетрусу, зсувів, карстоутворення, повеней, добування корисних копалин тощо;

земельні ділянки з еродованими, перезволоженими, з підвищеною кислотністю або засоленістю, забрудненими хімічними речовинами ґрунтами та інші.

До малопродуктивних земель відносяться сільськогосподарські угіддя, ґрунти яких характеризуються негативними природними властивостями, низькою родючістю, а їх господарське використання за призначенням є економічно неефективним.

Консервації підлягають деградовані і малопродуктивні землі, господарське використання яких є екологічно небезпечним та економічно неефективним. Консервації підлягають також техногенно забруднені земельні ділянки, на яких неможливо одержати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їх здоров'я.

Консервація земель здійснюється шляхом припинення чи обмеження їх господарського використання на визначений термін та залуження, заліснення або ренатуралізації. Передача у власність і користування земель державної та комунальної власності, щодо яких прийнято рішення про їх консервацію, для цілей, не пов'язаних із такою консервацією, забороняється.

Консервація земель здійснюється за рішеннями органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на підставі договорів з власниками земельних ділянок.

Законом України від 28 квітня 2021 року № 1423-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» внесено зміни, зокрема, до статті 172 Земельного кодексу України, відповідно до яких консервація земель здійснюється шляхом залуження, заліснення або ренатуралізації, а порядок консервації земель встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Водночас, на сьогодні діє Порядок консервації земель, затверджений наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 26 квітня 2013 року № 283, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 24 травня 2013 року за № 810/23342, який є застарілим і містить положення, що не узгоджуються з чинними нормативно-правовими актами.

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку консервації земель» (далі – проект постанови) розроблено на виконання підпункту «г» підпункту 1 пункту 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 28 квітня 2021 року № 1423-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» з метою удосконалення державної політики в галузі використання та охорони земель, у тому числі

визначення порядку консервації деградованих і малопродуктивних, техногенно забруднених земель.

Основні групи, на які впливає проблема:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	Так	
Держава	Так	
Суб'єкти господарювання, у тому числі суб'єкти малого підприємництва	Так	

II. Цілі державного регулювання

Цілями державного регулювання є визначення організаційних засад щодо консервації деградованих і малопродуктивних земель, господарське використання яких є екологічно небезпечним та економічно неефективним, а також техногенно забруднених земельних ділянок, на яких неможливо одержати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їх здоров'я.

Проектом постанови визначаються:

орієнтовні показники, що характеризують ґрунтові властивості і зумовлюють необхідність консервації земель за природно-сільськогосподарськими зонами;

порядок консервації земель деградованих і малопродуктивних, техногенно забруднених земель;

процедура роботи комісії з обстеження земель у природі (на місцевості) та підготовки висновків про доцільність їх консервації.

Порядок консервації земель пропонується затвердити для цілей впровадження заходів, спрямованих на збереження і відтворення родючості ґрунтів, захисту земель від ерозії, підтоплення, заболочення, вторинного засолення, висушення, зсувів, ущільнення, закислення, забруднення промисловими та іншими відходами, радіоактивними та хімічними речовинами, внесення до Державного земельного кадастру відомостей про угіддя земельної ділянки, обмеження у використанні земель, здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства України про охорону земель.

III. Визначення та оцінювання альтернативних способів досягнення встановлених цілей

1. Визначення альтернативних способів.

Як альтернативу до запропонованого регулювання можна розглянути збереження чинного регулювання зазначених питань, визначених Земельним кодексом України, законами України «Про охорону земель», «Про землеустрій», Порядком консервації земель, затвердженим наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 26 квітня 2013 року № 283, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 24 травня 2013 року за № 810/23342, іншими нормативно-правовими та нормативними актами.

Вид альтернативи	Опис альтернативи
<p>Альтернатива 1</p> <p>Збереження поточної ситуації</p>	<p>Збереження ситуації, за якої:</p> <p>не врегульовано процедуру консервації деградованих і малопродуктивних, техногенно забруднених земель, оскільки існуючий порядок є застарілим і містить положення, що не узгоджуються з чинними нормативно-правовими актами. Невиконання вимог Закону України від 28 квітня 2021 року № 1423-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» стосовно затвердження Кабінетом Міністрів України порядку консервації земель;</p> <p>збільшується кількість відмов органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами, у погодженні або затвердженні робочих проектів землеустрою у зв'язку з неузгодженістю правових норм, що регулюють порядок консервації земель;</p> <p>розробникам документації із землеустрою необхідно витратити додатковий час на усунення недоліків документації із землеустрою, зазначених у висновках (рішеннях) про відмову у її погодженні або затвердженні</p>
<p>Альтернатива 2</p> <p>Прийняття проекту акта</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення процедури консервації деградованих і малопродуктивних, техногенно забруднених земель, створення умов для підвищенням родючості ґрунтів, збереження продуктивності сільськогосподарських угідь, забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони та раціонального використання земель 2. Виконання прямих вимог Закону України від 28 квітня 2021 року № 1423-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» стосовно затвердження Кабінетом Міністрів України порядку консервації земель 3. Зменшення кількості відмов органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами, у погодженні або затвердженні робочих проектів землеустрою, оскільки розробники документації із землеустрою працюватимуть в єдиному правовому полі 4. Відсутня необхідність розробникам документації витратити час на усунення недоліків документації із землеустрою, зазначених у висновках (рішеннях) про відмову у її погодженні або затвердженні

2. Оцінювання вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оскільки збереження чинного регулювання процедури консервації деградованих і малопродуктивних, техногенно забруднених земель, визначеної Земельним кодексом України, законами України «Про охорону земель», «Про землеустрій», Порядком консервації земель, затвердженим наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 26 квітня 2013 року № 283, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 24 травня 2013 року за № 810/23342, іншими нормативно-правовими та нормативними актами, має значні вади, створює умови для корупційних ризиків, оскільки деякі положення існуючого порядку не відповідають нормам чинного законодавства України, унеможливує забезпечення прозорості у сфері землеустрою, перша альтернатива є неприйнятною.

Прийняття Порядку консервації земель, встановленого проектом постанови, дозволить без зайвих витрат ресурсів запровадити прозору та дієву процедуру консервації деградованих, малопродуктивних, а також техногенно забруднених земель відповідно до законодавства.

Оцінювання впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Збереження поточної ситуації	При збереженні правового регулювання, яке існує сьогодні, проблема не розв'язується	Корупційні загрози, погіршення корисних властивостей та родючості ґрунту внаслідок не проведення консервації земель, ускладнені процедури розроблення робочих проектів землеустрою
Альтернатива 2 Прийняття проекту акта	Прийняття проекту акта дозволить: запровадити удосконалену процедуру проведення консервації земель; захистити землі від деградаційних процесів; припинити господарське використання екологічно небезпечних та економічно неефективних земельних ділянок;	Відсутні

	<p>зменшити площі деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель та збільшити площі залужених та заліснених або ренатуралізованих земель;</p> <p>внести до Державного земельного кадастру відомості про угіддя земельної ділянки, обмеження у використанні земель на підставі робочих проектів землеустрою</p>	
--	---	--

Оцінювання впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Збереження поточної ситуації	При збереженні існуючого правового регулювання проблема не вирішується (потрібно витратити додатковий час та кошти на розроблення робочих проектів землеустрою та здійснення заходів з консервації земель)	Наявні
Альтернатива 2 Прийняття проекту акта	<p>Громадяни матимуть можливість:</p> <p>здійснювати заходи щодо охорони родючості ґрунтів шляхом консервації деградованих, малопродуктивних, а також техногенно забруднених земель;</p> <p>не витратити додаткові кошти на усунення розробниками документації із землеустрою недоліків такої документації, зазначених висновках (рішеннях) відповідних органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів, про відмову у її погодженні або затвердженні;</p> <p>не витратити час на отримання висновків (рішень) відповідних органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів, про погодження або</p>	Відсутні

	затвердження документації із землеустрою	
--	--	--

Оцінювання впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання*

Затвердження Класифікатора матиме безпосередній вплив на суб'єктів господарювання, які матимуть необхідність здійснювати консервацію земель. Вплив буде проявлятися у спрощенні процедури з консервації деградованих малопродуктивних, техногенно забруднених земель, забезпеченні якості виконання робіт з розроблення робочих проектів землеустрою, здійснення діяльності в прозорому нормативно-правовому колі.

Показник	Великі та середні	Малі	Мікро	Усього
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	0	19	3030	3049
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	0	0,6	99,4	100

*Дані Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру про кількість сертифікованих інженерів-землевпорядників, які здійснюють господарську діяльність, згідно з Державним реєстром сертифікованих інженерів-землевпорядників (<https://land.gov.ua/index.php/open-data>).

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Збереження поточної ситуації	При збереженні існуючого правового регулювання проблема не розв'язується	Затрати на корупційні схеми, втрати часу на тривалі процедури погоджень (затверджень)
Альтернатива 2 Прийняття проекту акта	Сприяння інвестиційним процесам та покращення умов надання послуг населенню через усунення корупційних ризиків, прискорення та спрощення процедури консервації деградованих малопродуктивних, техногенно забруднених земель. Суб'єкти господарювання матимуть можливість отримувати якісні послуги з надання інформації, що міститься в Державному земельному кадастрі	Відсутні

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1. Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (рядок 11 таблиці «Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта»)	Оцінювання грошового еквіваленту корупційних втрат за процедурою консервації земель не проводилося
Альтернатива 2. Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (рядок 11 таблиці «Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта»)	0

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час розв'язання проблеми)	Бал результативності (за 4-бальною системою оцінювання)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1 Збереження поточної ситуації	1	Неоднозначність та корупційність процедури консервації земель
Альтернатива 2 Прийняття проекту акта	4	запровадження удосконаленої процедури проведення консервації земель, що дозволить захистити землі від деградаційних процесів; припинення господарського використання екологічно небезпечних та економічно неефективних земельних ділянок; зменшення площі деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель та збільшити площі залужених та заліснених або ренатуралізованих земель;

		внесення до Державного земельного кадастру відомостей про угіддя земельної ділянки, обмеження у використанні земель на підставі робочих проектів землеустрою; зменшення фінансового навантаження на громадян та скорочення часу, необхідного для розроблення робочих проектів землеустрою
--	--	--

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1 Збереження поточної ситуації	Вигоди відсутні	Відсутні	Проблема продовжує існувати
Альтернатива 2 Прийняття проекту акта	Прозорість процедури, більш ефективно використання земельних ресурсів	Відсутні	Удосконалення процедури проведення консервації земель, що дозволить ефективно реалізовувати державну політику у сфері використання та охорони земель

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінювання ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1 Збереження поточної ситуації	Існування проблеми	X
Альтернатива 2 Прийняття проекту акта	Вирішення проблеми	0

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Основними механізмами, які забезпечують розв'язання визначеної проблеми, є затвердження порядку консервації земель.

Прийняття проекту постанови забезпечить:

спрощення процедури консервації деградованих і малопродуктивних, техногенно забруднених земель;

зменшення площі деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель та збільшення площі залужених та заліснених або ренатуралізованих земель, що в подальшому призведе до підвищення родючості ґрунтів;

можливість не витратити додаткові кошти на усунення розробниками документації із землеустрою недоліків такої документації, зазначених висновках (рішеннях) відповідних органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів, про відмову у її погодженні або затвердженні;

можливість не витратити час на отримання висновків (рішень) відповідних органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів, про погодження або затвердження документації із землеустрою;

внесення до Державного земельного кадастру відомості про угіддя земельної ділянки, обмеження у використанні земель на підставі робочих проектів землеустрою щодо консервації земель.

VI. Оцінювання виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Витрати на виконання вимог регуляторного акта з боку органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування відсутні, оскільки не запроваджуються нові адміністративні збори і платежі, що не спричинить додаткових витрат суб'єктів господарювання в процесі консервації земель.

Витрати з державного або місцевих бюджетів не передбачаються ув'язку з тим, що запропоноване регулювання не передбачає розроблення, придбання окремих електронних ресурсів, додаткового програмного забезпечення та інших витрат.

Бюджетні витрати, що безпосередньо пов'язані з реалізацією акта, відсутні.

M-тест додається.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта пропонується не обмежувати у часі, оскільки регулювання відносин у частині здійснення консервації земель необмежене, бо в Україні постійно погіршуються корисні властивості та родючість ґрунту внаслідок впливу природних чи антропогенних факторів, а отже існує потреба у припиненні чи обмеженні їх господарського використання шляхом залуження, заліснення або ренатуралізації.

Крім того, набрання чинності регуляторним актом відбувається відповідно до законодавства після його офіційного оприлюднення.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прямих надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних із дією акта, не передбачається.

Розмір коштів, що витратимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, не змінюватиметься.

Дія регуляторного акта поширюватиметься на фізичних та юридичних осіб, суб'єктів господарювання, які мають у власності та/або у користуванні земельні ділянки, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, уповноважені розпоряджатися земельними ділянками державної чи комунальної власності.

Рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень регуляторного акта – високий, оскільки повідомлення про оприлюднення, проект акта та аналіз регуляторного впливу акта розміщено на офіційному вебсайті Держгеокадастру (<https://land.gov.ua>).

Показниками результативності проекту регуляторного акта будуть:

площа деградованих і малопродуктивних, техногенно забруднених земель, на яких здійснено консервацію земель;

кількість робочих проектів землеустрою щодо консервації земель, переданих до Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Базове відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися після набрання чинності цим регуляторним актом шляхом статистичного аналізу показників.

Повторне відстеження буде здійснено через рік після набрання чинності регуляторним актом, у результаті якого відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження. У разі виявлення нерегульованих та проблемних питань шляхом аналізу якісних показників дії цього акта такі питання буде врегульовано шляхом внесення відповідних змін.

Періодичне відстеження здійснюватиметься раз на три роки, починаючи з дня виконання заходів із повторного відстеження. Установлені кількісні та якісні значення показників результативності акта порівнюватимуться зі значеннями аналогічних показників, що встановлені під час повторного відстеження.

Метод проведення відстеження результативності – статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності, – статистичні дані.

**В. о. Голови Державної служби
України з питань геодезії,
картографії та кадастру**

Сергій ЗАВАДСЬКИЙ